

ขั้นตอนการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ

คดีคุ้มครองสวัสดิภาพตามข้อบังคับนี้ หมายถึงคดี ๒ ประเภท คือ

๑. คดีร้องขอให้ศาลคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
๒. คดีร้องขอให้ศาลคุ้มครองสวัสดิภาพในกรณีที่มีการปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก

ผู้มีสิทธิร้องต่อศาล ได้แก่

- ก. คดีที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
 ๑. บุคคลในครอบครัวซึ่งถูกกระทำ ด้วยความรุนแรงตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
 ๒. ผู้กระทำการแทนในกรณีที่บุคคลตามข้อ ๗.๑ ไม่อยู่ในสภาพหรือวิสัยที่จะร้องขอได้เอง ซึ่งได้แก่ ญาติ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ พนักงานเจ้าหน้าที่ องค์การซึ่งมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย หรือองค์การซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ครอบครัว หรือบุคคลอื่นใด เพื่อประโยชน์ของผู้ถูกกระทำ
 - ข. คดีที่มีการปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
 ๓. เด็กหรือผู้ปกครองของเด็ก
- ผู้ปกครอง หมายความว่า บิดามารดา ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยง ผู้ปกครองสวัสดิภาพ นายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่นซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย

๔. ผู้กระทำการแทน ตามข้อ ๒

การยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพและบัญชีระบุงาน

ผู้ร้องอาจยื่นคำร้องขอเป็นหนังสือตามแบบพิมพ์ คส. ๑ หรือมาแถลงด้วยวาจา เพื่อให้ศาลบันทึกไว้ตามแบบพิมพ์ คส. ๒ ก็ได้ผู้ร้องจะยื่นบัญชีระบุงานพร้อมกับยื่นคำร้องขอ หรือจะแถลงให้ศาลบันทึกว่าจะสืบพยานหลักฐานใดบ้างก็ได้

การร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพในเหตุฉุกเฉิน

ในกรณีมีเหตุฉุกเฉิน ผู้ร้องจะยื่นคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพในเหตุฉุกเฉินรวมไปด้วยกับคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพโดยมิชักช้า หรือจะยื่นในเวลาใด ๆ ระหว่างไต่สวนก็ได้ตามแบบพิมพ์ คส. ๓

หากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนไม่สามารถจัดทำคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพในเหตุฉุกเฉินได้ทันผู้ร้องจะแถลงด้วยวาจาต่อศาล ก็ให้ศาลจดข้อความและให้ลงชื่อไว้แล้วรีบไต่สวนและมีคำสั่งในทันที การพิจารณา การออกคำสั่ง การยกเลิกคำสั่งหรือการเปลี่ยนแปลงคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ

ในเหตุฉุกเฉินให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘ และ มาตรา ๒๖๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การส่งหมายเรียก สำเนาคำร้องขอ และวันนัดไต่สวน

การส่งหมายเรียก สำเนาคำร้องขอ และวันนัดไต่สวน ให้ศาลส่งหมายเรียกและสำเนาคำร้องขอ พร้อมทั้งแจ้งวันนัดไต่สวนให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาโดยมิชักช้า ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับด่วนพิเศษหรือโดยเจ้าพนักงานศาล หรือศาลจะกำหนดให้ส่งโดยวิธีอื่นก็ได้ โดยให้นำข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการส่งคำคู่ความ และเอกสารทางคดี พ.ศ. ๒๕๔๕ มาใช้บังคับกับการส่งคำคู่ความและเอกสารในคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ส่งโดยวิธีปิดหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๗๙ หากมีเหตุจำเป็นต้องไต่สวนโดยมิชักช้าเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ร้องหรือบุคคลในครอบครัว ศาลอาจมีคำสั่งยื่นระยะเวลาเพื่อให้การส่งหมายเรียกและสำเนา คำร้องขอมีผล ก่อนกำหนดเวลาสิบห้าวันได้ล่วงหน้าไปแล้วก็ได้

การยื่นคำให้การและบัญชีระบุพยาน

การยื่นคำให้การและบัญชีระบุพยาน ผู้ถูกกล่าวหาอาจยื่นคำให้การเป็นหนังสือ หรือมาแถลงด้วยวาจาเพื่อให้ศาลจดบันทึกไว้ก็ได้ผู้ถูกกล่าวหาจะยื่นบัญชีระบุพยานพร้อมกับการยื่นคำให้การ หรือจะแถลงให้ศาลบันทึกว่าจะสืบพยานหลักฐานใดบ้างก็ได้

การไต่สวนให้ศาลไต่สวน

การไต่สวนให้ศาลไต่สวนพยานหลักฐานตามที่ผู้ร้องและผู้ถูกกล่าวหาได้อ้างไว้ รวมถึงพยานหลักฐานอื่นที่ศาลเห็นว่าจำเป็นแก่คดี โดยมีต้องถือเคร่งครัดตามกฎหมายวิธีพิจารณาความหากผู้ถูกกล่าวหาได้รับสำเนาคำร้องแล้ว ไม่ยื่นคำให้การ ไม่ยื่นบัญชีระบุพยาน หรือจงใจ ไม่มาศาลในวันไต่สวน ให้ศาลไต่สวนพยานหลักฐานของผู้ร้องและพยานหลักฐานอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร

ในระหว่างการไต่สวน ถ้าศาลเห็นว่าผู้ร้องไม่ควรเผชิญหน้ากับผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำด้วยความรุนแรง ศาลจะสั่งให้บุคคลดังกล่าวออกนอกห้องพิจารณา หรือใช้วิธีการอื่นใดเพื่อลดการเผชิญหน้าก็ได้

การไต่สวนให้กระทำเป็นการลับ เฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีหรือที่ศาลอนุญาตเท่านั้นจึงจะมีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดีในการไต่สวนพยานบุคคล ให้ศาลแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวนแล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล แล้วจึงให้ผู้ร้อง ผู้ถูกกล่าวหาถามพยานเพิ่มเติม โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ถามก่อน

คำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ

หากข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนฟังได้ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างและมีพฤติการณ์อันน่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของผู้เสียหาย และคำขอให้ศาลสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพอยู่ภายใต้วิธีการและมาตรการที่กฎหมายกำหนด ก็ให้ศาลสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพตามคำร้องขอหรือตามสมควรแก่กรณีโดยคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวหรือประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ให้มีกำหนดเวลาไม่เกินหกเดือน

กรณีขอให้มีการคุ้มครองเด็กที่มีการปฏิบัติโดยมิชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้ปกครองต้องปฏิบัติ หรือห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการตามบทบัญญัติเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กด้วยก็ได้

เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจสั่งให้ผู้ร้องซึ่งมีส่วนก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว เข้ารับคำปรึกษาแนะนำหรือเข้ารับการอบรมหรือบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูตามระยะเวลาที่กำหนดคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเมื่อมีการปฏิบัติครบถ้วนแล้ว ก็เป็นอันสิ้นสุด และก่อนมีการปฏิบัติครบถ้วน ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยุติได้

การแจ้งและบังคับตามคำสั่ง

เมื่อศาลมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือให้จ่ายเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือเงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามมาตรา ๑๗๘ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือกรณีมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิมให้ศาลออกหมายแจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยมิชักช้าตามแบบพิมพ์ คส. ๔ และ คส. ๕

ในการส่งหมายแจ้งคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานศาลเป็นผู้ส่ง หากไม่พบผู้ถูกกล่าวหาให้ใช้วิธีปิดหมาย หรือศาลอาจให้ส่งโดยวิธีอื่นก็ได้ ทั้งนี้ ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาทราบคำสั่งศาลทันทีที่แจ้งคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ไปยังเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ผู้ถูกกล่าวหา มีถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนาในเขตอำนาจเพื่อทราบตามแบบพิมพ์ คส. ๖

ในกรณีศาลมีคำสั่งให้นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก หรือเจ้าพนักงานอื่นติดตามกำกับให้ผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติตามคำสั่งศาลและกำหนดระยะเวลารายงานให้ศาลทราบ ให้ศาลมีหนังสือแจ้งคำสั่งให้บุคคลดังกล่าวทราบโดยใช้แบบพิมพ์ คส. ๗

แผนภูมิขั้นตอนการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ

